

การส่งเสริมการเรียนรู้ด้านศิลปะเชิงสร้างสรรค์ผ้าหม้อห้อมของเยาวชน
และผู้สูงอายุในกลุ่มจังหวัดล้านนา*

PROMOTION OF LEARNING CREATIVE ARTS OF MOHOM
PRODUCT OF YOUTH AND AGING IN THE LANNA PROVINCE GROUP

สายัณห์ อินนันใจ, Sayan Innunjai
รวีโรจน์ ศรีคำภา, Raweeroth Sreekumpa
ชนันท์ คุ่มถิ่นแก้ว, Thananan Kumthinkeaw
พรสวรรค์ สุขไมตรี, Pronsawan Sukmaitry
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่
Mahachulalongkornrajavidyalaya University Phrae Campus
คำเกี้ยว เมืองเอก, Kumkeaw Muang-ek
สภาวัฒนธรรมตำบลทุ่งกวาว อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่
Cultural Council of Thung Kwao Subdistrict Mueang Phrae District,
Phrae Province
พูนศรี สวีง, poonsri Sawing
สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดแพร่
Phrae Provincial Community Development Office
E-mail : Sayan2516 @yahoo.com

บทคัดย่อ

บทความนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษากระบวนการสร้างสรรค์ผลงานผ้าหม้อห้อม เพื่อสร้างสรรค์ผลงานศิลปะผ้าหม้อห้อมนำไปสู่การยกระดับรายได้สู่เศรษฐกิจชุมชน เพื่อถ่ายทอดผลงานด้านศิลปะเชิงสร้างสรรค์ผ้าหม้อห้อมสู่เยาวชนและผู้สูงอายุในกลุ่มจังหวัด ล้านนา การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยผสมผสานวิธี โดยมีทั้งการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) เชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และเชิงปฏิบัติการ (Action Research)

* Received 1 January 2021; Revised 4 June 2021; Accepted 7 June 2021

ผลการวิจัย พบว่า

ผลการวิจัยที่เกี่ยวกับกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานผ้าหม้อห้อม พบว่า เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำกันในครัวเรือนมีการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น เคล็ดลับในการผลิตถูกเปิดเผยจากพ่อแม่สู่บุตรหลาน ถือเป็นมรดกตกทอดทางวัฒนธรรมที่มีการสืบทอดกันมาอย่างยาวนาน

ผลการออกแบบผลิตภัณฑ์ผ้าหม้อห้อมเพื่อเพิ่มมูลค่าของสินค้า พบว่า มีการออกแบบผลิตภัณฑ์โดยใช้ผ้าฝ้ายธรรมชาติ สามารถย้อมทั้งสีธรรมชาติด้วยสีของห้อม ทั้งสีแบบวิทยาศาสตร์ และย้อมสีพิมพ์เทียน พร้อมนำผ้าชนิดอื่นและวัสดุอื่นมาประดับให้เกิดลวดลายที่สวยงามน่าสนใจ มีการเล่าเรื่องราวผ่านสินค้า มีการพัฒนาชุดเคหภัณฑ์หม้อห้อมสุขใจ ประกอบไปด้วยหมอนอิงใบใหญ่ 1 ใบ หมอนอิงใบเล็ก 4 ใบ เบาะนั่ง 4 ผืน กล่องกระดาษชำระ 2 อัน ผ้าปูโต๊ะ 1 ผืน

ผลการถ่ายทอดผลงานด้านศิลปะเชิงสร้างสรรค์ผ้าหม้อห้อมสู่เยาวชนและผู้สูงอายุในกลุ่มจังหวัดล้านนา พบว่า มีกิจกรรมการถ่ายทอดผลงานด้วยปราชญ์ชาวบ้านที่เชี่ยวชาญเป็นผู้ถ่ายทอดให้ความรู้ การใช้เทคนิคการเขียนเทียนหรือพิมพ์เทียน และมีการพิมพ์เทียนขึ้นฝั่งลงบนพื้นผ้า ตามลวดลายโดยใช้แม่พิมพ์ ผลการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับของผู้สูงอายุในกลุ่มจังหวัดล้านนาของเยาวชนและผู้สูงอายุ ในการถ่ายทอดผลงานรวมด้าน พบว่า ในภาพรวมก่อนเข้ารับการถ่ายทอดอยู่ในระดับปานกลาง และหลังการรับถ่ายทอดอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : การส่งเสริมการเรียนรู้, ศิลปะเชิงสร้างสรรค์ผ้าหม้อห้อม

Abstract

The objectives of this article were to 1) study the process of creating Mo Hom cloth works, 2) to create Morhom cloth art works leading to income enhancement to the community economy and 3) to transfer creative art works of Mo Hom cloth to youth and the elderly in the group of Lanna Province. This research was a mixed methods research by used both documentary research, qualitative research and action research.

The research results related to the creative process of Morhom fabrics found that It was a product that was made in a household and was passed down from generation to generation. Production secrets were revealed from parents to children. It was a cultural heritage that had been passed down for a long time.

The results of design of Morhom fabric products for value adding of product found that there were productive design by using natural cotton. It could be dyed both natural color with the color of the hoop and science and dye the candle along with using other fabrics and other materials to decorate for interesting creating, it had told the storied by passing the products and there was a development of a happiness home kit. that consists of 1 large cushion, 4 small cushions, 4 seat cushions, 2 toilet paper boxes, 1 tablecloth.

The result of the transfer of creative art works of Morhom cloth to youth and elders in Lanna Province fould that there was an activity to convey the work by local scholars who were experts in delivering knowledge, using techniques for writing candles or printing candles, and it had a wax candle printed on the fabric according to the pattern using the mold. The result of the study the opinions on the elderly in the Lanna group of youth and the elderly In conveying the overall work, it was found that in the overall picture before receiving the broadcast were at medium level and after broadcasting was at a high level

Keywords : Promotion of Learning, Creative Arts of Mohom Product

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาเมืองให้มีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ ได้รับการพัฒนามากขึ้นในหลายจังหวัดของไทย โดยแต่ละจังหวัดมีการพัฒนาแผนงาน ยุทธศาสตร์และ กิจกรรมของตนเองเพื่อนำไปสู่การพัฒนาเมืองในรูปแบบที่มีเอกลักษณ์เฉพาะและสอดคล้องกับ วิถีวัฒนธรรมของตนเอง ในกลุ่มจังหวัดล้านนาการพัฒนาเมืองให้มีเอกลักษณ์ทางล้านนาไม่ว่า จะเป็นศิลปะ วัฒนธรรมซึ่งที่ผ่านมาได้มีการเชื่อมโยงการทำงานร่วมกันของฝ่ายต่าง ๆ เช่น ภาครัฐได้มีการรวมกลุ่มเป็นกลุ่มจังหวัดล้านนา ทูตทางวัฒนธรรม คือ มรดกภูมิปัญญา ทางวัฒนธรรมของชาติซึ่งกรมส่งเสริมวัฒนธรรมของกระทรวงวัฒนธรรมกำหนดไว้ (กองบรรณาธิการและสำนักมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม กรมส่งเสริมวัฒนธรรม, 2555, น. 66-67)

ศิลปะของล้านนานั้นมีหลายลักษณะที่เป็นจุดเด่นและจุดสนใจของคนไทยและชาวต่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นงานด้านจิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรมและศิลปกรรมร่วมสมัย จนกลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ เช่น วัดร่องขุน พิพิธภัณฑสถานบ้านดิน วัดร่องเสือเต้น ไร่เชิญตะวัน เป็นต้น ทำให้เกิดพลังทางสังคมในการที่จะมีจิตสำนึกในคุณค่าของศิลปะเชิงสร้างสรรค์เหล่านี้ เพื่อให้เกิดการอนุรักษ์ พัฒนาและส่งเสริมและบูรณาการ เชื่อมโยงไปสู่ชุมชน สังคม ผู้พื้นที่สาธารณะและการสร้างสรรค์สู่การพัฒนาเมืองศิลปะและการสร้างสรรค์ของกลุ่มจังหวัดล้านนาให้มากยิ่งขึ้น

การกระบวนการเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ สร้างความรู้สึกหรือเจตคติที่เกิดจากกระบวนการเรียนรู้ นำไปสู่ผลลัพธ์และเป้าหมายปลายทางที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของทิสนา แคมมณี (ทิสนา แคมมณี, 2557, น. 1) กล่าวว่า กระบวนการเรียนรู้ (Learning process) เป็นการดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอนหรือการใช้วิธีการต่าง ๆ ที่ช่วยให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ ดังนี้ 1) มีความรู้ความเข้าใจในสาระต่าง ๆ 2) สร้างความรู้สึกหรือเจตคติอันเป็นผลที่เกิดขึ้นจากกระบวนการเรียนรู้หรือการใช้วิธีการเรียนรู้ 3) เกิดผลลัพธ์อันเป็นเป้าหมายปลายทาง (ends) และเกิดการแลกเปลี่ยนหรือการถ่ายทอดความรู้ (Transfer Knowledge) เพื่อให้เกิดความคิดใหม่ เกิดนวัตกรรมใหม่ ๆ ขึ้น การถ่ายทอดความรู้ (Knowledge Transfer) และการแบ่งปันความรู้ (Knowledge Sharing) คือ กระบวนการที่ทำให้ความรู้ที่พัฒนา มีการแพร่กระจายไปสู่บุคลากรที่เป็นเป้าหมาย โดยเน้นประสิทธิภาพและเน้นประสิทธิผล (ยุทธนา แซ่เตียว, 2547, น. 122)

เพื่อให้เกิดกระบวนการสร้างสรรค์ศิลปะอีกทั้งยกระดับรายได้สู่เศรษฐกิจชุมชนและเป็นการถ่ายทอดผลงานด้านศิลปะสู่เยาวชนและผู้สูงอายุในกลุ่มจังหวัดล้านนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่จังหวัดแพร่ เป็นจังหวัดที่มีความโดดเด่นศิลปะเชิงสร้างสรรค์ด้านจิตรกรรมของลวดลายผ้าพื้นเมือง ได้แก่ ผ้าหม้อห้อม ซึ่งผลิตกันมาจากรุ่นสู่รุ่น ซึ่งผ้าเป็นสิ่งที่ใช้ในวิถีชีวิตในชุมชน เช่น เป็นเครื่องนุ่งห่ม เป็นของใช้ เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตามผลิตภัณฑ์ผ้าหม้อห้อม ยังไม่ได้รับการพัฒนาส่งเสริม ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวศิลปะเชิงสร้างสรรค์อย่างเป็นรูปธรรม อีกทั้ง การกระจายรายได้ไปสู่ชุมชนยังไม่ทั่วถึงและที่สำคัญงานด้านศิลปะเชิงสร้างสรรค์ ผ้าหม้อห้อม ยังไม่ได้รับการถ่ายทอดสู่กระบวนการเรียนรู้สู่เยาวชนและผู้สูงอายุ และเปิดพื้นที่ทางสังคมและการเรียนรู้ศิลปะเชิงสร้างสรรค์สู่สาธารณะให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน

จากความสำคัญและที่มาของปัญหาดังกล่าวข้างต้น คณะผู้วิจัยจึงสนใจที่ศึกษาวิจัย การส่งเสริมการเรียนรู้ด้านศิลปะเชิงสร้างสรรค์ผ้าหม้อห้อมของเยาวชนและผู้สูงอายุในกลุ่มจังหวัดล้านนา เพื่อเสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชนและเกิดการพัฒนาส่งเสริมและบูรณาการงานศิลปะเชิงสร้างสรรค์ในด้านผ้าหม้อห้อม ไปสู่พื้นที่ทางสังคมและสาธารณะ เพื่อให้เกิดการเพิ่มรายได้ให้กับชุมชนอย่างมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการสร้างสรรค์ผลงานผ้าหม้อห้อมในกลุ่มจังหวัดล้านนา
2. เพื่อสร้างสรรค์ผลงานศิลปะผ้าหม้อห้อมนำไปสู่การยกระดับรายได้สู่เศรษฐกิจชุมชนในกลุ่มจังหวัดล้านนา
3. เพื่อถ่ายทอดผลงานด้านศิลปะเชิงสร้างสรรค์ผ้าหม้อห้อมสู่เยาวชนและผู้สูงอายุในกลุ่มจังหวัดล้านนา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยผสมผสานวิธี โดยมีทั้งการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) เชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยมีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องรวมถึงการเก็บข้อมูลเชิงปฏิบัติการ (Workshop)

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบเนื้อหาในการศึกษาที่สำคัญ เช่น กระบวนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะผ้าหม้อห้อมในกลุ่มจังหวัดล้านนา การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะนำไปสู่การยกระดับรายได้สู่เศรษฐกิจชุมชนผ้าหม้อห้อมในกลุ่มจังหวัดล้านนา และการถ่ายทอดผลงานด้านศิลปะเชิงสร้างสรรค์ผ้าหม้อห้อมสู่เยาวชนและผู้สูงอายุในกลุ่มจังหวัดล้านนา มีประชากร และกลุ่มตัวอย่างการวิจัยเชิงคุณภาพ มีขั้นตอนดังนี้ 1. ผู้ให้ข้อมูลหลักในกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานด้านศิลปะ จำนวน 5 คน 2. ผู้ให้ข้อมูลในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะผ้าหม้อห้อมไปสู่การยกระดับรายได้สู่เศรษฐกิจชุมชน รวม 10 คน 3. ผู้ให้ข้อมูลในการถ่ายทอดผลงานด้านศิลปะเชิงสร้างสรรค์ รวม 3 คน 4. ผู้รับการถ่ายทอด ได้แก่ เยาวชนจำนวน 30 คน และผู้สูงอายุ จำนวน 30 คน รวม 60 คน ส่วนพื้นที่การพัฒนาศิลปะเชิงสร้างสรรค์ คือ ตำบลทุ่งโฮ้งในจังหวัดแพร่ ในเขตอำเภอเมืองแพร่ และมีระยะเวลาวิจัยจำนวน 7 เดือน เริ่มตั้งแต่ 1 มีนาคม 2563 ถึง วันที่ 30 กันยายน 2563

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย เครื่องมือการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interviews) และการสนทนากลุ่มย่อย (Focus Groups Discussion) มีตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ และตัวแทนกลุ่มวิสาหกิจผ้าหม้อห้อม ชุดปฏิบัติการ

สร้างสรรค์ศิลปะบนผ้าหม้อห้อม และมีการประเมินก่อนและหลังชุด (Pre-test Post-test) ด้วยแบบประเมินก่อนและหลังชุดสร้างสรรค์ศิลปะบนผ้าหม้อห้อม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูลจากประชากร และกลุ่มตัวอย่างการวิจัยเชิงคุณภาพ และการวิจัยเชิงปฏิบัติการ มีขั้นตอนดังนี้ 1. สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักในกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานด้านศิลปะ ได้แก่ ประธานกลุ่มหรือผู้แทน ประธานชุมชน/ผู้นำชุมชน ประชาชนท้องถิ่น จำนวน 5 คน 2. จัดสนทนากลุ่มย่อยผู้ให้ข้อมูลในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะผ้าหม้อห้อมไปสู่การยกระดับรายได้สู่เศรษฐกิจชุมชน ได้แก่ หอการค้าจังหวัดแพร่ ผู้ประกอบการผ้าหม้อห้อมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การท่องเที่ยว พัฒนาชุมชน วัฒนธรรม อุตสาหกรรมจังหวัด ประชาชนท้องถิ่น นักวิชาการด้านศิลปะ/ผู้รู้ในด้านสาขาศิลปะ รวม 10 คน 3. สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลในการถ่ายทอดผลงานด้านศิลปะเชิงสร้างสรรค์ ได้แก่ ประชาชนท้องถิ่น 2 คน นักวิชาการด้านศิลปะ/ผู้รู้ในด้านสาขาศิลปะ 1 คน รวม 3 คน 4. ถ่ายทอดความรู้แก่ผู้รับการถ่ายทอด ได้แก่ เยาวชน จำนวน 30 คน และผู้สูงอายุ จำนวน 30 คน รวม 60 คน

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ คณะผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามเนื้อหา (Content analysis) แล้วสรุปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปฏิบัติการเป็นการวิเคราะห์ผลการเรียนรู้ก่อนเรียนและหลังเรียนเกี่ยวกับการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะผ้าหม้อห้อมนำไปสู่การยกระดับรายได้สู่เศรษฐกิจชุมชนในกลุ่มจังหวัดล้านนา โดยการวิเคราะห์สถิติ ค่า T-test โดยเน้นความรู้ กระบวนการ การสร้างสรรค์ศิลปะ และการถ่ายทอดของการดำเนินการ

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยที่เกี่ยวกับกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานผ้าหม้อห้อมในกลุ่มจังหวัดล้านนามี 6 ด้าน มีรายละเอียดดังนี้กล่าวโดยสรุปว่า กระบวนการถ่ายทอดผลิตภัณฑ์ผ้าหม้อห้อมจากผลิตภัณฑ์ที่ทำกันในครัวเรือนมีการถ่ายทอดจากพ่อแม่สู่ลูก เคล็ดลับในการผลิตถูกเปิดเผยจากพ่อแม่สู่บุตรหลาน ถือเป็นมรดกตกทอดทางวัฒนธรรมที่มีการสืบทอดกันมาอย่างยาวนาน มีการปฏิบัติตามประเพณีอย่างเคร่งครัดในปัจจุบันการถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ผ้าหม้อห้อมได้มีกระบวนการถ่ายทอด เป็นทางการมีหลักสูตรในสถานศึกษาเพื่อถ่ายทอดให้นักเรียนนักศึกษา

นอกจากนี้ยังได้ถ่ายทอดองค์ความรู้เทคนิควิธีการให้แก่ผู้ที่สนใจรวมทั้งนักท่องเที่ยวให้ได้เรียนรู้การย้อมผ้าหม้อห้อม การออกแบบผลิตภัณฑ์ผ้าหม้อห้อมในอดีตมุ่งสร้างสรรค์ผ้าหม้อห้อมเพื่อการใช้งานในครัวเรือนโดยเน้นการย้อมสีธรรมชาติแต่ปัจจุบันนี้การผลิตผลิตภัณฑ์ผ้าหม้อห้อมบางส่วนก็ยังใช้วิธีแบบเดิมอยู่แต่บางส่วนก็เปลี่ยนแปลงเป็นในรูปแบบเน้นการใช้สีเคมีเพื่อการคงทนต่อการใช้งานหรือบริโภคจะได้เปลี่ยนแปลงผลิตภัณฑ์จากเสื่อทางเคงกระโปรง ผ้าถุงเป็นของใช้ในครัวเรือนเคหะภัณฑ์ เช่น ผ้าปูเตียง ปลอกหมอน ผ้าปูโต๊ะ กระจเปา หมวก พวงกุญแจ กล่องใส่กระดาษทิชชู ผ้าเช็ดหน้า ผ้าคลุมไหล่ ผ้าพันคอ เบาะนั่ง

ส่วนการพัฒนาผลิตภัณฑ์มุ่งเน้นการเพิ่มลวดลายรายการมัดย้อมหรือพิมพ์เทียนทำให้เกิดลวดลายในเนื้อผ้าซึ่งต่างจากเดิมที่มีแต่สีคราม ได้ยังนำเอาผ้าชนิดอื่นเข้ามาร่วมการผลิตสร้างสรรค์ในรูปแบบต่าง ๆ การเกิดความสวยงามแต่ยังคงเอกลักษณ์ของผ้าหม้อห้อมอยู่การตลาดมุ่งขายโดยตรงให้กับผู้บริโภคผ่านหน้าร้านที่อยู่ในย่านชุมชนหรือพ่อค้าคนกลางรับไปจำหน่ายแต่ปัจจุบันรูปแบบการตลาดเปลี่ยนแปลงไปสามารถขายผ่านสื่อออนไลน์ส่งตรงถึงผู้บริโภคมีการดัดแปลงรูปแบบการผลิตตามความต้องการของผู้บริโภค การเรียนรู้การผลิตผ้าหม้อห้อม จากบุคคลในครอบครัวจักรพ่อแม่ส่งรูปในปัจจุบันเปิดโอกาสให้ผู้สนใจเข้ามาศึกษาเรียนรู้ผ่านศูนย์การเรียนรู้ที่ได้เปิดต้อนรับผู้ที่สนใจ รวมทั้งนักท่องเที่ยวเข้ามาสู่ศูนย์วิสาหกิจชุมชน การสร้างเครือข่ายการผลิตได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐและเอกชนผ่านเครือข่าย SME ใน 18 จังหวัด ภายใต้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนประสานร่วมมือกันในการผลิตออกตลาดต่อยอดผลิตภัณฑ์ชุมชนทำให้ผ้าหม้อห้อมของจังหวัดแพร่ได้ขยายเครือข่ายของภาครัฐไปสู่จังหวัดต่าง ๆ กระบวนการถ่ายทอดผลิตภัณฑ์ผ้าหม้อห้อมเดิมเน้นการผลิตในครัวเรือนเป็นเคล็ดลับที่ไม่ถูกเปิดเผยต่อสาธารณะชนถือเป็นมรดกทางวัฒนธรรมมีประเพณียึดเหนี่ยวอย่างเคร่งครัด แต่ในปัจจุบันพัฒนาองค์ความรู้เป็นหลักสูตรในสถานศึกษาให้บุตรหลานได้เรียนรู้สืบทอดกันอย่างเป็นระบบรวมทั้งถ่ายทอดองค์ความรู้เทคนิคใหม่ ๆ ให้แก่ผู้สนใจและนักท่องเที่ยว

สรุปการออกแบบผลิตภัณฑ์ผ้าหม้อห้อมเพื่อสร้างสรรค์ผลงานศิลปะผ้าหม้อห้อมนำไปสู่การยกระดับรายได้สู่เศรษฐกิจชุมชน และเพื่อเพิ่มมูลค่าของสินค้าโดยการออกแบบผลิตภัณฑ์โดยใช้ผ้าฝ้ายธรรมชาติย้อมสีธรรมชาติ (สีห้อม) ย้อมสีแบบวิทยาศาสตร์ และย้อมสีพิมพ์เทียน พร้อมนำผ้าชนิดอื่นและวัสดุอื่นมาประดับให้เกิดลวดลายที่สวยงามน่าสนใจ เพราะผ้าหม้อห้อมเดิมมีสีพื้น คือ สีห้อม หรือ สีคราม พร้อมนำไปจำหน่ายที่หน้าร้านในย่านชุมชนและใช้วิธีการขายออนไลน์ มีการเล่าเรื่องราวผ่านสินค้า “Story Product” เป็นการบอกเล่าเรื่องราวของสินค้าให้คนทั่วไปได้จดจำสินค้านั้น ๆ ได้ดี ดังตัวอย่าง เชื้อหม้อห้อมสุใจ ประกอบไปด้วยหมอนอิงใบใหญ่ 1 ใบ หมอนอิงใบเล็ก 4 ใบ เบาะนั่ง 4 ผืน กล่องกระดาษ

ชำระ 2 อัน ผ้าปูโต๊ะ 1 ผืน วิธีทำ โดยนำผ้าฝ้ายที่ทอเป็นผืนผ้าแล้ว ไปพิมพ์เทียนเพื่อสร้างลวดลาย จากนั้นนำไปย้อมสีหอมนำไปตากให้แห้งแล้วนำมาย้อมทำซ้ำกัน 4 ถึง 5 รอบ เมื่อได้สีตามที่ต้องการแล้ว นำไปต้มเทียนออก จากนั้นนำไปซักแล้วตากให้แห้งจึงได้ผ้าหม้อห้อมพิมพ์ลายสวยงาม จากนั้นนำมาออกแบบโดยใช้ตัวเงินปกลายสัญลักษณ์โครงการวิจัยแล้วนำตัวเงินเย็บวางกรอบจากนั้นนำเอาผ้าฝ้ายขาวมาเย็บเพื่อประดับแล้วตัดด้วยค้อนออกมาเพื่อให้เกิดลวดลาย และยังใช้เป็นอุปกรณ์นวดหลังให้เกิดความนุ่มนวล

ภาพที่ 1 ภาพชุดหม้อห้อมสุขใจ

กิจกรรมการถ่ายทอดผลงานด้านศิลปะเชิงสร้างสรรค์ผ้าหม้อห้อมสู่เยาวชนและผู้สูงอายุมีรายละเอียด คือ ประชาชนชาวบ้านที่เชี่ยวชาญเป็นผู้ถ่ายทอดให้ความรู้ โดยมีการพัฒนาทั้งรูปแบบและเทคนิคหลายอย่าง การใช้เทคนิคการเขียนเทียนหรือพิมพ์เทียน ด้านการเขียนลายเทียนขี้ผึ้ง คือมีการเขียนเทียนขี้ผึ้งลงบนพื้นผ้า ตามลวดลายโดยใช้แม่พิมพ์ หม้อห้อมเขียนเทียนหรือหม้อห้อมบาติก การเขียนเทียนเริ่มตั้งแต่การเตรียมวัสดุโดยนำขี้ผึ้งไปละลายและรอให้เดือด จากนั้นนำแม่พิมพ์ส่วนตรงที่เป็นลายจุ่มลงไปในหม้อขี้ผึ้งเดือด สังเกตดูว่ามีเทียนติดอยู่ที่ตรงแม่พิมพ์หรือไม่ ถ้าไม่ติดอยู่ก็เอาลงไปชุบต่อ รอจนมีเทียนติดและเป็นเหมือนน้ำ จากนั้นสลัด 2 ครั้ง แล้วนำมาบ่มลงบนผ้าที่เตรียมไว้ สำหรับให้ลายเป็นสีขาว ส่วนถ้าอยากให้เป็นสีฟ้าให้เอาไปย้อมก่อน 1 รอบ ทิ้งไว้ให้แห้ง จากนั้นก็บ่มลายต่อ การตากทุกครั้งหลังจากการบ่มเทียนให้ตากในที่ร่มเพื่อป้องกันเทียนละลายทำให้ลายผ้าเลอะ จากนั้นก็ต้มในน้ำเดือด จากนั้นเอาไปตากแดดต่อจนแห้งเป็นอันเสร็จการย้อมโดยการเขียนเทียน

สรุปความคิดเห็นของเยาวชนและผู้สูงอายุพบว่า ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม การถ่ายทอดผลงานด้านศิลปะเชิงสร้างสรรค์ผ้าหม้อห้อมสู่เยาวชนและผู้สูงอายุในกลุ่มจังหวัด ล้านนา พบว่า เพศหญิง จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 66.66 และเพศชาย จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33, อายุต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 และ อายุ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 นอกจากนี้ยังมีความคิดเห็นเกี่ยวกับของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการถ่ายทอดผลงานด้านศิลปะเชิงสร้างสรรค์ผ้าหม้อห้อมสู่เยาวชนและผู้สูงอายุในกลุ่มจังหวัดล้านนา รวมด้าน พบว่า ในภาพรวมก่อนเข้ารับการถ่ายทอดระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.46$, S.D. = 0.61) ส่วนหลังการรับถ่ายทอดระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.61)

อภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัยที่เกี่ยวกับกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานผ้าหม้อห้อมในกลุ่มจังหวัด ล้านนา มี 6 ด้าน มีรายละเอียดกล่าวโดยสรุปว่า กระบวนการถ่ายทอดผลิตภัณฑ์ผ้าหม้อห้อม จากผลิตภัณฑ์ที่ทำกันในครัวเรือนมีการถ่ายทอดจากพ่อแม่สู่ลูก เคล็ดลับในการผลิตถูกเปิดเผย จากพ่อแม่สู่บุตรหลาน ถือเป็นมรดกตกทอดทางวัฒนธรรมที่มีการสืบทอดกันมาอย่างยาวนาน มีการปฏิบัติตามประเพณีอย่างเคร่งครัดในปัจจุบันการถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ ผ้าหม้อห้อมได้มีการกระบวนการถ่ายทอด เป็นทางการมีหลักสูตรในสถานศึกษาเพื่อถ่ายทอดให้นักเรียนนักศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับสมจิต ขอนวงศ์ และคณะ (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “วิสาหกิจผ้าทอเมืองแพร่ : องค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่ายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน” ผลการวิจัย พบว่า การดำเนินกิจกรรมไม่ต่อเนื่องของวิสาหกิจ การบันทึกข้อมูลในระบบสารสนเทศวิสาหกิจชุมชนล่าช้า การออกแบบการผลิตสินค้าไม่ตรงตามความต้องการ ขาดความรู้ คุณภาพสินค้าไม่ได้มาตรฐาน ขาดแคลนแรงงานในการผลิตเนื่องจากเป็นวัยที่ผลิต อายุเกิน 50 ปี เป็นส่วนมากขาดความรู้ความเข้าใจในการดำเนินธุรกิจ ไม่มีการจัดทำบัญชี ที่ถูกต้องทำให้ไม่สามารถรับรู้รายได้รายจ่ายที่แท้จริง เงินทุนไม่เพียงพอขาดเงินทุนหมุนเวียน เงินทุนในการสร้างหรือปรับปรุงโรงเรือน อาคารสถานที่ประกอบการไม่สมบูรณ์วัสดุอุปกรณ์ ที่ใช้ในการผลิตไม่ทันสมัยและได้มาตรฐานและความสัมพันธ์และผลสำเร็จของการจัดการเชิงเครือข่ายที่มีต่อวิสาหกิจชุมชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนมี ดังนี้

- 1) ด้านการจัดการ เป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกลุ่มหรือเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มเป็นเงินทุนหมุนเวียนสำหรับกลุ่มในการลงทุนเพื่อเริ่มกิจกรรม
- 2) ด้านการตลาด ดำเนินการผลิต ออกสู่ตลาดโดยส่วนมากจะมีการหาตลาดไว้รองรับรวมถึงการวิเคราะห์แนวโน้มด้านการใช้

ผลิตภัณฑ์ 3) ด้านความร่วมมือของภาครัฐและเอกชน องค์กรภาครัฐให้ได้ดำเนินการเพื่อหาแหล่งเงินทุนภาคเอกชนสนับสนุนดำเนินการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนและมีการส่งเสริมความรู้ 4) ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่ม สมาชิกที่ความหลากหลายทางด้านครอบครัว ลักษณะทางกายภาพที่มีความแตกต่างกันออกไปของแต่ละบุคคล 5) ด้านการจัดการบริบท การได้รับความอนุเคราะห์จากประธานวิสาหกิจผ้าทอ เป็นสถานที่ในการดำเนินการกิจกรรมของกลุ่ม 6) ด้านการบริหารธุรกิจ หน่วยงานของภาครัฐให้ความรู้ในด้านการจัดทำบัญชีรายรับรายจ่าย

นอกจากนี้ยังได้ถ่ายทอดองค์ความรู้เทคนิควิธีการให้แก่ผู้ที่สนใจรวมทั้งนักท่องเที่ยวให้ได้เรียนรู้การย้อมผ้าหม้อห้อม การออกแบบผลิตภัณฑ์ผ้าหม้อห้อมในอดีตมุ่งสร้างสรรค์ผ้าหม้อห้อมเพื่อการใช้ในครัวเรือนโดยเน้นการย้อมสีธรรมชาติ แต่ปัจจุบันนี้การผลิตผลิตภัณฑ์ผ้าหม้อห้อมบางส่วน ก็ยังใช้วิธีแบบเดิมอยู่แต่บางส่วนก็เปลี่ยนแปลงเป็นในรูปแบบที่เน้นการใช้สีเคมีเพื่อการคงทนต่อการใช้หรือบริโภคจะได้เปลี่ยนแปลงผลิตภัณฑ์จากสีอากง กระโปรงผ้าถุง เป็นของใช้ในครัวเรือนเคหะภัณฑ์ เช่น ผ้าปูเตียง ปลอกหมอน ผ้าปูโต๊ะ กระเป๋า หมวก พวงกุญแจ กล่องใส่กระดาษทิชชู ผ้าเช็ดหน้า ผ้าคลุมไหล่ ผ้าพันคอเบาะนั่ง ส่วนการพัฒนาผลิตภัณฑ์มุ่งเน้นการเพิ่มลวดลายรายการมัดย้อมหรือพิมพ์เทียนทำให้เกิดลวดลายในเนื้อผ้า ซึ่งต่างจากเดิมที่มีแต่สีคราม ได้นำเอา ผ้าชนิดอื่นเข้ามาร่วมการผลิตสร้างสรรค์ในรูปแบบต่าง ๆ การเกิดความสวยงามแต่ยังคงเอกลักษณ์ของผ้าหม้อห้อมอยู่ การตลาดมุ่งขายโดยตรงให้กับผู้บริโภคผ่านหน้าร้านที่อยู่ในย่านชุมชนหรือพ่อค้าคนกลาง รับผิดชอบต่อผู้บริโภค รูปแบบการตลาดเปลี่ยนแปลงไปสามารถขายผ่านสื่อออนไลน์ ส่งตรงถึงผู้บริโภคมีการดัดแปลงรูปแบบการผลิตตามต้องการของผู้บริโภค การเรียนรู้การผลิตผ้าหม้อห้อม จากบุคคลในครอบครัวจากพ่อแม่สู่ลูก ในปัจจุบันเปิดโอกาสให้ผู้สนใจเข้ามาศึกษาเรียนรู้ผ่านศูนย์การเรียนรู้ที่ได้เปิดต้อนรับผู้ที่สนใจ รวมทั้งนักท่องเที่ยวเข้ามาสู่ศูนย์วิสาหกิจชุมชน การสร้างเครือข่ายการผลิตได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐและเอกชนผ่านเครือข่าย SME ใน 18 จังหวัด ภายใต้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนประสานร่วมมือกันในการผลิตออกตลาดต่อยอดผลิตภัณฑ์ชุมชนทำให้ผ้าหม้อห้อมของจังหวัดแพร่ได้ขยายเครือข่ายของภาครัฐไปสู่จังหวัดต่าง ๆ กระบวนการถ่ายทอดผลิตภัณฑ์ผ้าหม้อห้อมเดิมเน้นการผลิตในครัวเรือนเป็นเคล็ดลับที่ไม่ถูกเปิดเผยต่อสาธารณะชนถือเป็นมรดกทางวัฒนธรรมมีประเพณียึดเหนี่ยวอย่างเคร่งครัด แต่ในปัจจุบันพัฒนาองค์ความรู้เป็นหลักสูตรในสถานศึกษาให้บุตรหลานได้เรียนรู้สืบทอดกันอย่างเป็นระบบรวมทั้งถ่ายทอดองค์ความรู้เทคนิคใหม่ ๆ ให้แก่ผู้สนใจและนักท่องเที่ยว

สรุปการออกแบบผลิตภัณฑ์ผ้าหม้อห้อมเพื่อเพิ่มมูลค่าของสินค้าโดยการออกแบบผลิตภัณฑ์โดยใช้ผ้าฝ้ายธรรมชาติย้อมสีธรรมชาติ (สีห้อม) ย้อมสีแบบวิทยาศาสตร์ และย้อมสีพิมพ์เทียน พร้อมนำผ้าชนิดอื่นและวัสดุอื่นมาประดับให้เกิดลวดลายที่สวยงามน่าสนใจ เพราะผ้าหม้อห้อมเดิมมีสีพื้น คือ สีห้อม หรือ สีคราม พร้อมนำไปจำหน่ายที่หน้าร้านในย่านชุมชน

และใช้วิธีการขายออนไลน์ มีการเล่าเรื่องราวผ่านสินค้า หรือเรียกว่า “Story Product” เป็นการบอกเล่าเรื่องราวของสินค้าให้คนทั่วไปได้จดจำสินค้านั้น ๆ ได้ดี ดังตัวอย่าง เช้ตหม้อ ห้อมสุโขใจ ประกอบไปด้วย หมอนอิงใบใหญ่ 1 ใบ หมอนอิงใบเล็ก 4 ใบ เบาะนั่ง 4 ผืน กล่องทิชชู 2 อัน ผ้าปูโต๊ะ 1 ผืน วิธีทำ โดยนำผ้าฝ้ายที่ทอเป็นผืนผ้าแล้ว ไปพิมพ์เทียนเพื่อสร้าง ลวดลาย จากนั้นนำไปย้อมสีห้อมนำไปตากให้แห้งแล้วนำมาย้อมทำซ้ำกัน 4 ถึง 5 รอบ เมื่อได้สี ตามที่ต้องการแล้ว นำไปต้มเทียนออก จากนั้นนำไปซักแล้วตากให้แห้งจึงได้ผ้าห้อมห้อม พิมพ์ลายสวยงาม จากนั้นนำมาออกแบบโดยใช้ด้ายเงินปักลายสัญลักษณ์โครงการวิจัย แล้วนำ ด้ายเงินเย็บวางกรอบ และจากนั้นนำเอาผ้าฝ้ายขาวมาเย็บเพื่อประดับแล้วตัดด้ายคลื่อออกมา เพื่อให้เกิดลวดลาย และยังใช้เป็นอุปกรณ์นวดหลังให้เกิดความนุ่มนวล

ซึ่งสอดคล้องกับงานของ จูรีวรรณ จันทลา และคณะ (2559, น. 82-83) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ผ้าทอไทยทรงดำเพื่อสร้างมูลค่าตามแนวเศรษฐกิจสร้างสรรค์ เป็นการวิจัยและพัฒนา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการสร้างเอกลักษณ์และการสื่อ ความหมายของลวดลายผ้าไทยทรงดำในอำเภอบางเลนและอำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม และศึกษาสังเคราะห์แนวคิดการสร้างมูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์ผ้าทอไทยทรงดำตามแนวคิด เศรษฐกิจสร้างสรรค์ และทดสอบแนวคิดผลิตภัณฑ์จากผ้าทอไทยทรงดำที่ได้พัฒนาขึ้น ผลการวิจัย พบว่า ผ้าทอและเครื่องแต่งกายของชาวไทยทรงดำถือเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของ กลุ่มชาติพันธุ์ไทยทรงดำที่มีเอกลักษณ์ในการใช้ผ้าสีดำในการนุ่งห่มทั้งในชีวิตประจำวันและ ในการประกอบพิธีกรรม จนเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่นของชาวไทยทรงดำ โดยชาวไทยทรงดำ นิยมใช้ผ้าพื้นสีดำทอขึ้นอย่างง่าย ๆ มีสีสันและลวดลายบ้าง ซึ่งจากการศึกษาลวดลายผ้าไทย ทรงดำ พบว่า 1) ลวดลายต่าง ๆ สามารถแบ่งได้ เป็น 3 ประเภท คือ ลายพืช ลายสัตว์ และ ลายผสมอื่น ๆ ในส่วนของการสื่อความหมายในการใช้สีในการทอผ้าและประดับตกแต่งของ ชาวไทยทรงดำ แต่ละสีมีความหมายแตกต่างกันโดยเฉพาะสีครามเข้มหรือสีดำ ซึ่งเป็นสีหลัก ของผืนผ้าและการใช้งานของชาวไทยทรงดำ โดยสื่อความหมายว่าเกิดจากการเก็บกอดที่ต้อง พลาดพรากจากบ้านเกิดเมืองนอนมาเป็นชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย 2) การศึกษาและ สังเคราะห์แนวคิดการสร้างมูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์ผ้าทอไทยทรงดำ พบว่า ในการออกแบบ เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ผ้าทอไทยทรงดำนั้น อันดับแรกผู้ออกแบบต้องคำนึงถึงหลักการออกแบบ โดยทั่วไปที่สำคัญคือ ประโยชน์ใช้สอย อีกส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญที่นักออกแบบจะต้อง คำนึงถึงคือ การคงเอกลักษณ์และการสื่อความหมายของลวดลายและสีสันต่าง ๆ ตามความเชื่อ ของชาวไทยทรงดำ เนื่องจากลายผ้าไทยทรงดำมีลายต่าง ๆ ไม่มากนักและมีการใช้สีสันที่จำกัด การออกแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าทอไทยทรงดำ จึงต้องมีความระมัดระวังเป็นพิเศษโดยเฉพาะ ในเรื่องของการคงเอกลักษณ์ของชาวไทยทรงดำและความแตกต่างของวัฒนธรรมความเชื่อของ

แต่ละพื้นที่ ๆ มีความแตกต่างกัน 3) การพัฒนารูปแบบผ้าทอไทยทรงดำ 4 ชนิด ได้แก่ หมอนอิง กล่องกระดาศาหิซซู กระเป๋าสตรีและเสื่อผ้า ระดับราคาของผลิตภัณฑ์ในกลุ่มลูกค้าเป้าหมายต้องการมากที่สุด คือ 201-300 บาท ต่อชิ้น 4) ผลการทดสอบแนวคิดผลิตภัณฑ์จากผ้าทอไทยทรงดำที่ได้พัฒนาขึ้นโดยศึกษาการรับรู้เอกลักษณ์และการรับรู้ความหมายของผู้บริโภคกลุ่มเป้าหมาย และการตรวจสอบผลิตภัณฑ์จากผ้าทอไทยทรงดำโดยผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้ 1) หมอนอิง ได้แก่ แบบที่ 1และแบบที่ 2 2) กล่องกระดาศาหิซซู ได้แก่ แบบที่ 1 และแบบที่ 3 และแบบที่ 4 3) กระเป๋าสตรี ได้แก่ แบบที่ 2 และแบบที่ 3

การสร้างสรรคงานศิลปะ เกิดจากความคิดสร้างสรรค์ของศิลปินที่มีความคิดสร้างสรรค์ ผลงาน โดยีผลต่อการยกระดับสินค้าเป็นอย่างมาก เพราะเป็นการสร้างความเป็นเอกลักษณ์ พัฒนาฝีมือ ความคิดวิธีแก้ไขปัญหิต่าง ๆ และตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคได้เพิ่มมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานพิน สาเสาว์ (2551, น. 86) ที่ศึกษาเกี่ยวกับ 142 วัน 1,800 กม. นิเวศศิลป์ริมโขงของศิลปินนอกคอก โดยสรุปในการสร้างสรรคงานศิลปะของสินค้าและงานด้านศิลปะในเชิงพาณิชย์ ถือเป็นการริเริ่มสร้างสรรคการกระทำให้ก้าวหน้าแปลก จากเดิม การสร้างภาพลักษณ์ของสินค้าและงานศิลปะให้ดียิ่งขึ้นมีความงดงาม หรือมีคุณค่า ยิ่งขึ้น การที่มนุษย์รู้จักการสร้างสรรค ทำให้โลกได้รับการพัฒนาในด้านต่าง ๆ มีความเจริญก้าวหน้าจนถึงปัจจุบัน การสร้างสรรคอย่างต่อเนื่องถือจุดเริ่มต้นของการสร้างสรรค สิ่งต่าง ๆ ในโลกนี้ เกิดจากความคิด สร้างสรรค ซึ่งเป็นคุณสมบัติพิเศษของมนุษย์จึงมีการศึกษา และพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของคนให้เจริญงอกงาม เพื่อเป็นพื้นฐานนำไปสู่ความเจริญก้าวหน้าของชาติบ้านเมือง รวมถึงงานของธีรยุทธ บุญที (2546, น. 172-176) ที่ศึกษาเกี่ยวกับถอดรื้อปรัชญาและศิลปะแบบตะวันตกเป็นศูนย์กลาง เนื่องจากความคิด สร้างสรรค สามารถที่จะฝึกฝน ทดลอง ปฏิบัติจนเกิดประสบการณ์ และนำไปสู่การค้นพบแนวทางใหม่ ๆ เพื่อการสร้างงานต่อไป การพัฒนาของเดิมให้ดีขึ้นทำให้เกิดผลงานที่มีลักษณะเฉพาะตน เป็นตัว ของตัวเอง

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ข้อเสนอแนะทั่วไป

- 1) มีข้อจำกัดที่เป็นปัญหาอุปสรรคในการขับเคลื่อนวิสาหกิจผ้าหม้อห้อมที่แก้ไขยาก เช่น สถานที่ในการจัดรถของลูกค้และนักท่องเที่ยว ควรดำเนินการแก้ไขอย่างเร่งด่วน
- 2) วิสาหกิจผ้าหม้อห้อม บุคคล หรือหน่วยงานต่าง ๆ ในจังหวัดแพร่ควรร่วมมือกันสนับสนุนให้มีการปลูกต้นห้อมหรือต้นครามเป็นอาชีพ เพื่อส่งเสริมการใช้วัตถุดิบในการผลิต สีย้อมธรรมชาติ

ข้อเสนอในการวิจัยในครั้งต่อไป

- 1) ควรมีการศึกษาวิจัยวิสาหกิจผ้าหม้อห้อมสามารถนำไปต่อยอดเสนอโครงการพัฒนาจังหวัดหรือภูมิภาคที่จะนำนวัตกรรมมาใช้กับการดำเนินงานได้อย่างเป็นรูปธรรม
- 2) ควรมีการจัดเวทีนำเสนอกลุ่มวิสาหกิจทุกสาขาเพื่อขับเคลื่อนสู่การบริหารจัดการสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน
- 3) ควรมีการเชื่อมโยงกับองค์กรหรือหน่วยงานที่มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ หรือประสบการณ์เกี่ยวข้องทุกกระบวนการเพื่อเพิ่มมูลค่าทางการตลาด โดยต้องเพิ่มระยะเวลาเพื่อดำเนินการวิจัยมากกว่า 1 ปีงบประมาณหรือเป็นโครงการต่อเนื่องจะได้เห็นผลระยะต้นระยะกลางและระยะปลายสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัย เรื่อง การส่งเสริมการเรียนรู้ด้านศิลปะเชิงสร้างสรรค์ผ้าหม้อห้อมของเยาวชนและผู้สูงอายุในกลุ่มจังหวัดล้านนา ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนโครงการวิจัย จากสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563

เอกสารอ้างอิง

- กองบรรณาธิการและสำนักมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม กรมส่งเสริมวัฒนธรรม. (2555). “ 9 สิ่งควรรู้กับมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม”. วัฒนธรรม. 51(3), 66-67.
- จุรีวรรณ จันทลา และคณะ. (2559). การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ผ้าทอไทยทรงดำเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มตามแนวทางเศรษฐกิจสร้างสรรค์. Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ. 9(2), 82-83.
- พิน สาเสาว์. (2551). 142 วัน 1,800 กม. นิเวศศิลป์ริมโขงของศิลปินนอกคอก. กรุงเทพมหานคร : แพรวสำนักพิมพ์.
- ธีรยุทธ บุญที. (2546). ถอดรื้อปรัชญาและศิลปะแบบตะวันตกเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพมหานคร : สายธาร.

ทิตินา แคมมณี. (2545). ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ยุทธนา แซ่เตียว. (2547). การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้สร้างองค์กรอัจฉริยะ. กรุงเทพมหานคร : สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ.

สมจิต ขอนวงศ์ และคณะ. (2560). วิสาหกิจผ้าทอเมืองแพร่ : องค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่ายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (รายงานการวิจัย. พระนครศรีอยุธยา : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

